

NAŠA

SKUPNOST

LETO III ŠTEV. 7

BEOGRAD

7. aprila 1957

Izhaja dvakrat mesečno,

vsako drugo nedeljo

CENA 10 DINARJEV

LETNA NAROČNINA 250 DIN

GLASILO PREDSEDSTVA ZVEZNEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

AKTUALNA TEMA

Važna spodbuda

Zvezni izvršni svet je izpolnil obljubo, ki jo je dal ljudski skupščini ob sprejetju letošnjega plana, da bo v kratkem predložil spremembe o razdelitvi dohodka zaradi povečanja materialne osnove gospodarskih organizacij in komun, predvsem pa zaradi povečanja interesa za večjo delovno storilnost. Od sprejetja predpisov pa do njihovega uresničenja je precejšen presledek. Sedaj je težišče akcije pri ljudskih odborih in gospodarskih organizacijah. Pogoje za povečano delovno storilnost imamo, ali pa bodo dovolj izkoriščeni, pa je odvisno od akcionosti podjetij in komun.

Predvsem je treba s predpisi seznaniti delavske svete in vse člane kolektiva. V tistih gospodarskih vejah, kjer je končna razdelitev odvisna od odločb komun, je treba te odločbe sprejeti (spremembe v obveznih planih, spremembe o obveznostih podjetij in drugo), da bi začele spremembe v sistemu čim prej učinkovati na mobilizacijo delovnih kolektivov za večjo delovno storilnost. V samih podjetjih je najpomembnejše, čim prej pretrsti tarifne postavke in premijske pravilnike in uveljaviti čim bolj stimulativne pravilnike kot spodbudo za povečanje delovne storilnosti. Temejni pretrsi organizacije podjetja, delovnih pogojev, možnih prihrankov pri materialu in delovni sili in boljše izkoriščanje osnovnih sredstev, to so naloge in teme za razpravljanje na zasedanjih delavskih svetov, vse s smotrom: da sprejmejo sklepe in določijo merila za nagajevanje uspešnejšega dela. Smelo se je treba usmeriti k temu, da se nagradi uspeh čim boljše in čim bolj stimulativno, ker se bo to večkratno izplačalo. Nedelavnost bo razbita, iniciativa bo dobila spodbudo in uspeh ne bo izostal — tako za posameznika kakor za vso skupnost.

V skupščinski debati je bilo poudarjeno, da je to šele prva etapa o povečanju deleža podjetij pri razdelitvi dohodka. Ali bomo hitreje napredovali, je odvisno od doseženih rezultatov v tej etapi. Za tak smoter se je vredno boriti in zavzeti. Tako zaradi sebe kakor zaradi nadaljnje afirmacije delavskega samoupravljanja.

DRUŽBENO UPRAVLJANJE
ustanov javnih služb

Vzporedno z razvojem družbenega upravljanja v gospodarskih organizacijah se je razvijal tudi sistem družbenega upravljanja v javnih službah. Proces decentralizacije — ločitve javnih služb od sistema državne uprave je bil nujni pogoj za nadaljnjo graditev socialistične demokracije. Upravljanje javnih služb, posebno v prosveti, zdravstvu in socialnih službah — po posebnih organih družbenega upravljanja — je že postalo praksa v na-

ši državi. Naša teorija o socialistični graditvi je postavila osnovne teze ločitve teh služb od sistema državne uprave — toda dlje od teh tez ni napredovala — čeprav je večletna praksa v delu teh ustanov, sam proces graditve sistema samouprave v teh ustanovah, vsilila potrebo tako teoretične obdelave samega sistema kakor tudi uveljavitve določenih novih organizacijskih oblik.

Problematika družbenega upravljanja

Že sedaj se je tok razvoja zastavil tako, da zahteva razpravljanje o novih stvareh. Enotna načela, na katerih naj bi gradili zgradbo družbenega upravljanja, še niso niti opredeljena niti obdelana. Splošni sistem je opredeljen, urejen je bil celo z vrsto zak. predpisov, ki so jih uveljavili bodisi zvezni organi (uredba o ustanovah s samostojnim finansiranjem, uredba o upravljanju zdravstvenih ustanov ali zakon o univerzah), bodisi republiški (zakon o ustanovah za socialno zaščito itd.) Danes je skoraj v vseh javnih ustanovah uvedeno družbeno upravljanje, ki je postalo splošni sistem upravljanja, in na sto tisoč državljanov je začelo aktivno delati v procesu upravljanja, v njih se je razvil interes za izpopolnitev in razvoj teh ustanov — s tem samim pa se je okreplila tudi kontrola, javnosti nad delom in samoupravnim življenjem ustanov. Toda ob velikih rezultatih, ki smo jih dosegli v sistemu družbenega upravljanja, je praksa vendarle postavila vrsto problemov, katerih pravilna rešitev bi omogočila, da bi odpravili številna raznolika in nedosledna načela, neskladno funkcioniranje mnogih ustanov in težnje po krepitvi etatističnih prvin v upravljanju.

Dosedanja praksa je pokazala, da so največ organov družbenega upravljanja pri ustanovah javnih služb formirali predstavniški organi. Prav zato, ker so bili tako ustvarjeni, pa so pokazali več slabosti, ker njihovo formiranje ni bilo zasnovano na interesih določenih skupin ali družbenih organizacij, temveč na politični zavesti in disciplini imenovanih članov. Brzko je popustila disciplina ali pa oslabela politična zavest o potrebi aktivnega sodelovanja v delu teh ustanov, je nujno postalo slabše tudi delo tega posameznika v tej

ustanovi. Taki ali podobni pojavi niso samo posledica imenovanja članov družbenega upravljanja po državnih organih, temveč tudi nejasno določenih funkcij posameznih organov družbenega upravljanja.

Pojavov pojmovanja, da morajo organi družbenega upravljanja strokovno voditi posle neke ustanove ali službe, je več. Zato postavljajo v organ družbenega upravljanja predvsem strokovnjake. Tako na primer sestavljajo nekatere svete ljudskih odborov strokovnjaki tistih ustanov, nad katerimi opravljajo sveti določene upravne akte in jim dajejo smernice za delo. V takih primerih sveti ne predstavljajo določen družbeni interes, temveč zbere strokovnih ljudi, na katerih se oblikujejo strokovna mnenja.

Vprašanje odnosa do ustanovitelja ustanove je postalo prav tako vprašanje, ki terja rešitev. Ker je ustanovitelj ustanove praviloma predstavniški ali politični izvršni organ, se vzdržuje praksa, da ima ustanovitelj pravico določiti status ustanove, da postavlja vodilne uslužbence, določa finančna sredstva in odloča o prenehanju dela ustanove. Po teh pravicah je ustanovitelj nad organom družbenega upravljanja in je močan činitelj v upravljanju ustanov javnih služb.

Posledica tega je, da se je obdržala praksa, da so še številne ustanove ostale razdeljene po pomenu na občinske, okrajne, republiške itd. Namesto da bi v upravljanju javnih služb krepili težnje ločitve od državne uprave, so postajale zaradi pomanjkanja jasnih načel o upravljanju ustanov močnejše nasprotne težnje po bolj čvrstem vezanju ustanov na ustanovitelja.

(Nadaljevanje na 2. strani)